

ДО 80-РІЧЧЯ ВИДАТНОГО ВЧЕНОГО, ПЕДАГОГА ТА ГРОМАДСЬКОГО ДІЯЧА

Іван Сергійович Чекман народився 4 жовтня 1936 р. у с. Чаньків Дунаєвецького району Хмельницької області в селянській сім'ї. Іван з дитячих літ залишився без батька, який загинув на фронті, змалку привчився до праці, допомагаючи мамі.

У 1955 р. із відзнакою закінчив Кам'янець-Подільське медичне училище і вступив до Вінницького медичного інституту. 1957 р. перевівся на III, найстарший курс щойно відкритого Тернопільського державного медичного інституту, який закінчив 1961 року в числі 203-х випускників легендарного першого випуску лікарів з дипломом ТДМІ. Чекман І. С. не випадково отримав диплом з відзнакою за номером один. Адже був відмінником навчання, громадським активістом, авторитетним студентським лідером. Під його керівництвом студентський загін проявив себе серед кращих на цілинних землях Казахстану. В наукових гуртках при кафедрах патологічної фізіології та фармакології він виконав свої перші студентські наукові роботи. Як зразковий студент Іван Семенович отримував іменну стипендію.

Вся подальша діяльність І. С. Чекмана гідна першого випускника, яким пишається Alma Mater. У 1961–1963 рр. молодий лікар пройшов випробування, набув практичного досвіду в дільничних лікарнях сіл Лонги і Курилівка Волочиського району Хмельницької області. Але його покликанням була наука. Тому вступив до аспірантури на кафедру фармакології Київського державного медичного інституту імені О. О. Богомольця, яку успішно закінчив у 1966 р. і захистив кандидатську дисертацію. Відтак працював асистентом, доцентом, а 1972 року, прийнявши естафету від свого вчителя – видатного вченого, академіка О. І. Черкеса, очолив кафедру фармакології з клінічною фармакологією, якою керував впродовж 44 років.

У 1973 р. І. С. Чекман захистив докторську дисертацію, а у 1976 р. отримав звання професора. У 1987–1991 рр. роботу на кафедрі поєднав з посадою директора Київського науково-дослідного інституту фармакології та токсикології НАМН України.

Наукові дослідження вченого присвячені питанням загальної, клінічної і радіаційної фармакології, фармакології серцево-судинних лікувальних засобів

і метаболічних препаратів, біохімічної, фізико-хімічної і квантово-хімічної фармакології, токсикології, фітотерапії.

Професор І. С. Чекман один із перших розпочав дослідження в новому напрямку, яким є фізико-хімічна фармакологія. Він зробив важливе теоретичне узагальнення про провідну роль комплексування лікувальних засобів із компонентами біомембран як тригерного механізму первинного фармакологічного ефекту. Дослідження професора І. С. Чекмана в галузі квантової фармакології дозволили встановити енергетичні характеристики молекул

деяких препаратів (калотену, моноприлу, суфану, яктону, пентоксифіліну), які визначають особливості їх первинної реакції та лікувальну ефективність. На підставі досліджень у галузі фітотерапії розроблено нові композиції ефірних олій, отримано й впроваджено в практику препарати карбюлозу, корвалдин, кораргін, ладостим, гермогран, леворкс.

Професор І. С. Чекман розробив і опублікував класифікацію побічної дії ліків, випустив «Довідник з клінічної фармакології і фармакотерапії». Співпраця з кафедрами педіатрії знайшла відображення в монографіях «Невідкладна допомога в педіатрії» і «Фармакотерапія в педіатрії».

Усього Іван Сергійович опублікував понад 1000 наукових і навчально-методичних праць, серед них близько 100 авторських свідоцтв і патентів на винаходи, 80 монографій, довідників, словників, підручників і навчальних посібників та інших популярних книг. Його «Рецептурний довідник лікаря» витримав 8 видань, а підручник «Фармакологія» – 7 видань.

Він і нині реалізовує свій великий досвід і творчий потенціал як професор кафедри фармакології з клінічною фармакологією медичного університету Української асоціації народної медицини.

Професор І. С. Чекман – академік Нью-Йоркської академії наук, член трьох громадських академій наук, член правління Українських асоціацій фармакологів та кардіологів, член Президії асоціації фармакологів України і Державного фармакологічного центру МОЗ України, член Міжнародного союзу фундаментальної і клінічної фармакології, наукової ради з теоретичної та профілактичної медицини НАМН України, Державного експертного центру МОЗ України, редколегій

семи наукових журналів і трьох медичних газет, двох спеціалізованих вчених рад із захисту дисертацій.

Про невичерпність творчого потенціалу професора І. С. Чекмана, який завжди на передньому краю науки, свідчить його захоплення останніх років – нанофармакологія. Ось що написав, зокрема, у передмові до монографії І. С. Чекмана «Нанофармакологія» (2011 р.) академік Б. Є. Патон: «Монографія є першою і, безперечно, вдалою спробою узагальнення даних світової літератури і результатів досліджень автора у галузі нанофармакології. Книга зацікавить не лише медиків, фармакологів, провізорів, а й біологів, фізиків, хіміків, фахівців з матеріалознавства».

Чекман І. С. – блискучий лектор і педагог. Його лекції та практичні заняття завжди насичені прикладами з клінічної практики з власного досвіду. Він любить студентів і молодих науковців, уміє зацікавити їх новими ідеями, спонукати до пошуку, до нелегкої, копіткої дослідницької діяльності. Під його керівництвом підготовлено й захищено 22 докторські і 58 кандидатських дисертацій.

Коло зацікавлень професора І. С. Чекмана не обмежене певними рамками. Свідченням цього є видання «Родина Нобелів». Автором цієї книги є Іван Сергійович, у виданні він висвітлив маловідомі сторінки з життя і діяльності родини Нобелів, а також

інформацію про створення Нобелівського фонду, про нобелівських лауреатів – вихідців з України. Напередодні 80-літнього ювілею Іван Сергійович видав книгу мемуарів «Вчителі, співробітники, учні, однокласники». Професор І. С. Чекман веде активну просвітницьку діяльність. Він частий гість на українському радіо і телебаченні.

Вагомий внесок професора І. С. Чекмана у вітчизняну науку здобув високу оцінку. Він обраний членом-кореспондентом Національної академії наук і Національної академії медичних наук України, академіком трьох громадських академій наук і Нью-Йоркської академії наук. Його праця відзначена почесним званням «Заслужений діяч науки і техніки України», Державною премією в галузі науки і техніки, орденом «Знак пошани», медаллю Ярослава Мудрого АН вищої школи України, медаллю М. П. Кравкова Російської академії медичних наук, Почесними грамотами Кабінету Міністрів, Міністерства охорони здоров'я України, Київського міського голови.

Ім'я Івана Сергійовича перше в лавах випускників ТДМУ – почесних професорів університету.

Досягнення професора І. С. Чекмана в науці, педагогічній та громадській діяльності – приклад для наслідування новими поколіннями студентів та молодих лікарів і науковців.

Колектив Тернопільського державного медичного університету імені І. Я. Горбачевського, наукова та медична громадськість Тернопілля щиро вітають Івана Сергійовича з 80-річним ювілеєм, бажають доброго здоров'я, родинного благополуччя, нових творчих здобутків